

KUVAJU LI SE BLOKADE U SRBIJI PREMA ZAGREBAČKOM RECEPTU?

PETAR STEVANOVIĆ

Filozofski fakultet,

Univerzitet u Beogradu

petar.stevanovic.118@gmail.com

Izjava visokih zvaničnika Republike Srbije o aktuelnim studentskim blokadama koja je uzburkala javnost (posebno onu nacionalno osvešćenu) je da se blokade sprovode prema *Blokadnoj kuharici* – priručniku za izvođenje studentskih blokada nastalom 2009. godine nakon studentske blokade Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Na poziv svojih dragih kolega s Filozofskog fakulteta u Zagrebu napisao sam ovaj tekst u kome sam ispitao ove navode i ukazao na sličnosti i razlike između *Blokadne kuharice* i studentskih blokada u Srbiji nastalih krajem 2024. godine, a sve s ciljem nešto boljeg razumevanja ovog delikatnog društvenog trenutka, kao i njegovog mesta u široj slici aktuelnog geopolitičkog poretka.

Navode iz vrha vlasti, ali i dela akademske javnosti, o uticaju hrvatskih službi na procese u Srbiji, podgrejala je i poseta studenata iz Hrvatske blokadama u Srbiji. Studenti (ili oni koji se tako predstavljaju) su, na izlasku iz Srbije dobili lep poklon – paket rakije sa zastavom Srbije i sledećom porukom:

„Dragi ‘studenti’, hvala vam što ste posetili našu zemlju, nadamo se da vam je prijao boravak, kao i da ćete ubrzo ponovo doći. U Srbiju ste uvek dobrodošli! P.S. Pozdravite kolege iz SOA.“

Pre bilo kakve analize želeo bih da se ogradim od podrugljivog tona s kojim prozapadni mediji u Srbiji pristupaju navodima da su deo studentskih aktivnosti u Srbiji organizirale strane službe. Svestan kompleksnosti društvene krize u kojoj se Srbija nalazi, i to samo njenog vidljivog dela, ne bih želeo da svojoj zemlji dodatno odmažem time što ću dezavuisati navode njenih bezbednosnih službi. No, kako Srbija nije isto što i njena aktuelna vlast, neću olako ni prihvatiti tvrdnje režimskih medija u Srbiji, koji studentske blokade u celini svode na spoljni uticaj Zapada i hibridni rat protiv Srbije i to sa sigurnošću koja u najmanju ruku izaziva čuđenje. Naprosto, tvrdnjama o uticaju hrvatskih i drugih stranih službi na procese u Srbiji pristupiću sa zdravom dozom sumnje. Pored toga što ovakav pristup ima za cilj objektivnost, njime bih pokušao da izbegnem mogućnost da se ovaj tekst nađe na nečijem spisku propagandnih aktivnosti Sigurnosno-obavještajne agencije Hrvatske (SOA), Bezbednosno-informativne agencije Srbije (BIA) ili neke druge obaveštajne službe. Smatram da ovo, iako

manje važno od težnje ka objektivnosti, nije nevažno danas, a neće biti nevažno ni u danima pred nama.

Strukturna organizacija blokada, s plenumom kao centralnim organom odlučivanja, radnim grupama kao organima koji regulišu svakodnevne aktivnosti studenata u blokadi i (na nekim fakultetima) pozicije delegata u potpunosti podsećaju na instrukcije za sprovođenje efikasne blokade date u *Kuharici*. Sama reč plenum nije mnogo figurirala u javnom prostoru u Srbiji pre tekućih blokada, pa smo s početkom održavanja plenuma dobili i brojne novinske naslove poput „Šta je to plenum?“. Ova reč bila je jedna od glavnih asocijacija upravo na studentske blokade u Zagrebu 2009. godine i glavni je argument da se radi o proizvodu pomenute kuhinje – plenum je, barem se tako predstavlja javnosti u Srbiji, začin autentičan za zagrebačku kuhinju.

Faktor koji je, bez ikakve dileme, odigrao najveću ulogu u dosadašnjem uspehu studentskih blokada, a koji takođe predstavlja jednu od glavnih tačaka *Blokadne kuharice* je anonimnost studenata koji učestvuju u blokadama. Kako ovo ne bi bilo shvaćeno pogrešno, studenti ne kriju svoj identitet – svi studenti na blokade dolaze isključivo s indeksom kao sredstvom identifikacije, što pobija bilo kakav pokušaj da se blokade odbace kao nestudentske ili opozicione aktivnosti. Anonimnost učesnika se, umesto toga, ogleda u izostanku lidera studentskih blokada. Neharizmatični i politički netaleantovani mladi ljudi bili su jedan od glavnih faktora neuspeha ranijih studentskih i omladinskih političkih aktivnosti u Srbiji. U nedostatku podmlatka opozicionih partija koji pokušava da na ovim blokadama izgradi svoju političku karijeru po modelu svojih uzora – političkih aktera studentskih protesta devedesetih godina prošlog veka, autentični i masovni studentski bunt u Srbiji cveta. Depersonalizacija učesnika je istovremeno i razlog zbog kog blokade opstaju onoliko dugo koliko je to sada slučaj – bez lidera, nemoguće je uceniti ili potkupiti pojedince koji bi tome bili skloni od onih kojima je to manir političkog delovanja.

S druge strane, pored samog povoda za blokade, ono što se već na prvu loptu uočava kao glavna razlika je obim blokada koje se odvijaju. Dok je blokada u Zagrebu 2009. godine obuhvatala samo Filozofski fakultet u Zagrebu, studentske blokade u Srbiji 2024. godine obuhvataju gotovo sve fakultete svih univerziteta u Srbiji. Energija studentskog pokreta u Srbiji brzo se prelila i na srednje škole, ali i na grupe poljoprivrednika, javne ličnosti i brojne sindikate. Ono što je još važnije je to što brojni dekani podržavaju studente, time stvarajući sliku da se studenti ne bore protiv fakulteta koje blokiraju, već zajedno s njima protiv koruptivnih mehanizama koji su, prema tvrdnjama studenata, omogućili tragediju u Novom Sadu. Sve ovo doprinosi značaju koji ove blokade, zajedno s pratećim protestima imaju za društveni pritisak koji se vrši na vladajuće političke strukture. Shodno tome, neke odrednice strukturne organizacije i komunikacije u sklo-

pu studentskih blokada u Srbiji moraju se razlikovati od onih u Hrvatskoj, jer su naprosto kompleksnije i sveobuhvatnije. Masovnost društvenog pokreta koji je prouzrokovan studentskim blokadama, a koji je kulminirao velikim skupom na Slaviji, u Beogradu, pokazuje da se radi o mnogo dubljim i značajnijim ciljevima studenata od puke borbe za lični ili studentski interes.

Iako se u tehničko-organizacionom pogledu blokade u Srbiji 2024. godine ne razlikuju mnogo od blokada u Zagrebu 2009. godine, ključna razlika oslikava se u studentskim zahtevima. Umesto da se fokusiraju samo na studentska pitanja, brinući tako o sebi i svom trenutnom interesu, studenti u Srbiji okosnicu svog protesta pronalaze u opštijim, državnim interesima. Značaj koji bi akademska javnost na čelu sa studentima mogla da ima u budućnosti, kao graničnik odluka vlasti u Srbiji, postaje sve veći i očigledniji, kako studentima, odnosno samim akterima, tako i vladajućim strukturama. U nedostatku kvalitetne opozicije među mejnstrim političkim strankama u Srbiji, narod ove zemlje prinuđen je da sam izlazi na ulice, kako bi uticao na odluke vladajuće većine s kojima nije moguće pomiriti se. Isti taj narod, na čelu sa studentima, svestan je da se izborima ne bi promenilo mnogo, jer u politički mejnstrim po definiciji mogu da dospeju samo oni koji su spremni da pod naletom unakrsnog vetra sa Zapada i Istoka spuste svoja ideološka jedra, u strahu od brodoloma. Ovo automatski isključuje mogućnost da se na izborima zaokruži partija koja će bezrezervno zastupati interese Srbije. Svestan nevesele činjenice da je kroz medijske iglene uši nametnute Srbiji nemoguće provući koplje državnog interesa, narod je prinuđen da igra ulogu biča koji preteći fijuče oko ušiju vlastodržaca, ne bi li ih time zadržao na pravom putu, bez prekomernog lutanja po stranputicama traganja za sitnim ćarom. Svako takvo lutanje je opasno, jer beskrupulozni pojedinac njime dobiva malo, a narod gubi više nego što može da podnese – u ovom slučaju, 15 nedužnih života.

Konačno, odgovor na pitanje iz naslova je DA – blokade u Srbiji se kuva ju po zagrebačkom receptu i to po svojoj formi, ali ne i sadržini. Iako recept nije izmišljen u Zagrebu, tamo je zapisan na kompaktna način, primamljiv za kuvare s naših prostora. Oko srpskog kazana sada se motaju razni kuvari, pokušavajući da blokadnu čorbu dosole, promešaju i serviraju kao svoju. No, bez obzira na pokušaje da se ovaj recept prisvoji, mladi, pametni i autentični srpski kuvari istrajavaju u svojoj misiji da velikom porcijom studentskog bunta nahrane sva usta gladna politike državnog, a ne ličnog interesa. Na vlastima u Srbiji ostaje da prevaziđu bljutavi ukus studentskih blokada koji osećaju i ispune studentske zahteve u potpunosti, ne bi li ih time izbegli da studenti ovaj ukus dodatno zaljute.